

Warszawa, 24-06-2024 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

**Zespół Prawa Administracyjnego
i Gospodarczego**

V.7200.2.2023.ŁK

**Pan Wojciech Wojtyra
Dyrektor Departamentu
Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii
Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi
via ePUAP**

Szanowny Panie Dyrektorze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga rolnika, dotycząca zasad wypłaty odszkodowania z tytułu likwidacji zwierząt (produktów pochodzenia zwierzęcego) z nakazu organu inspekcji weterynaryjnej wydanego w związku ze zwalczaniem chorób zakaźnych u zwierząt.

Stosownie do art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1075 ze zm.), za zwierzęta „hodowane” zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej albo za takie zwierzęta padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez te organy przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa. Zgodnie z art. 49 ust. 5 ustawy rozciąga prawo do odszkodowania także na a zniszczone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania produkty pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, jaja wylęgowe, pasze oraz sprzęt, które nie mogą być poddane

odkazaniu. Jednocześnie, art. 49 ust. 7 ustawy przewiduje wyłączenia prawa do odszkodowania przysługującego na mocy ustępów wcześniejszych, w tym ograniczenie podmiotowe (pkt 3 lit. a) wskazując, że odszkodowanie nie przysługuje za zwierzęta oraz produkty pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, jaja wylęgowe, pasze i sprzęt stanowiące własność podmiotów prowadzących: (-) działalność w zakresie zarobkowego transportu zwierząt; organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt; obrotu zwierzętami, z wyjątkiem obrotu prowadzonego w ramach działalności rolniczej w rozumieniu przepisów prawa działalności gospodarczej, pośrednictwa w tym obrocie lub skupu zwierząt; (-) działalność nadzorowaną w zakresie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego lub produktów pochodnych; (-) działalność w zakresie uboju zwierząt lub produkcji mięsa w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego.

Przedstawiona we wspomnianej na wstępie skardze rolnika sytuacja dotyczyła koincydencji czasowej sprzedaży przez niego partii tuczników i wykrycia w jego hodowli choroby zakaźnej (ASF). Zainteresowany, w wykonaniu umowy kontraktacyjnej, dokonał sprzedaży partii tuczników (posiadały one bieżące świadectwa zdrowotne) podmiotowi zajmującemu się ich ubojem i przetwórstwem mięsnym, zaś po trzech dniach od sprzedaży, doszło do wykrycia w jego hodowli choroby zakaźnej. W rezultacie, decyzjami organów Inspekcji Weterynaryjnej nakazano zainteresowanemu rolnikowi zabicie wszystkich zwierząt, a nadto – wobec podmiotu, który nabył od niego partię tuczników kilka dni przed wykryciem choroby i dokonał ich uboju w swoim zakładzie – nakazano utylizację partii produktu, w którym znalazło się mięso ze wspomnianych tuczników.

W realiach tej sprawy, hodowca otrzymał – wypłacone ze środków Skarbu Państwa – odszkodowanie za zabite w wykonaniu nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej posiadane przez siebie w dacie wydawania tego nakazu zwierzęta. Podmiot, który nabył od niego partię tuczników na kilka dni przed wykryciem choroby odszkodowania za zutilizowane produkty wytworzone z ich mięsa odszkodowania nie otrzymał (objęty był wyłączeniem, o którym mowa w art. 49 ust. 7 pkt 3 lit. a tiret trzecie ustawy). Wobec istotnej wady dostarczonych tuczników, podmiot ten nie wypłacił (na zasadzie art. 560 § 1 i 3 w zw. z art. 621 Kodeksu cywilnego) na rzecz rolnika umówionej uprzednio ceny sprzedaży. W konsekwencji, zainteresowany rolnik pozbawiony został jakiegokolwiek rekompensaty za sprzedaną partię tuczników, choć gdyby do wykrycia choroby (i w konsekwencji wydania nakazu zabicia zwierząt) doszło zaledwie kilka dni

wcześniej, strata wynikające z tego tytułu zostałyby mu zrekompensowana ze środków Skarbu Państwa.

Mając powyższe na względzie, w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1058), przy pełnej świadomości, że omawiana materia objęta jest przepisami prawa Unii Europejskiej (aktualnie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/690 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiającego program na rzecz rynku wewnętrznego, konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, dziedziny roślin, zwierząt, żywności i paszy, oraz statystyk europejskich (Program na rzecz jednolitego rynku) oraz uchylającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 99/2013, (UE) nr 1287/2013, (UE) nr 254/2014 i (UE) nr 652/2014) zwracam się do Pani Dyrektor z uprzejmą prośbą o stanowisko, czy jest możliwe wprowadzenie mechanizmu rekompensaty dla rolników, którzy znaleźli się w sytuacji analogicznej do tej, w której znalazła się osoba zwracająca się do Rzecznika (odszkodowania za zwierzęta sprzedane, za które – w wyniku urzędowego nakazu utylizacji produktów – nie otrzymał umówionego w umowie kontraktacyjnej wynagrodzenia).

Z wyrazami szacunku

Piotr Mierzejewski

Dyrektor Zespołu

/-podpisano elektronicznie/